

การศึกษาความสำคัญและแนวโน้มการพัฒนา

วารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทย

A Survey of the Significance of Academic Journals Focusing on Chinese Studies in Thailand

รู่ย โจว¹

Rui ZHOU

คณะภาษาและวรรณกรรมจีน มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์

สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Department of Chinese Language and Literature, Southwest University, China

Confucius Institute, Khon Kaen University, Thailand

zhouru@swu.edu.cn, zhouru@kku.ac.th

ศราวุธ จันดีวันทา²

Sarawut CHANDEEWANTA

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kean University International College, Thailand

sarawutc@kku.ac.th

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13846355>

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญและแนวโน้มการพัฒนาวารสารวิชาการจีนศึกษาของประเทศไทยในการเข้าสู่ศตวรรษใหม่ที่ 21 การศึกษาครั้งนี้ได้อ้างอิงจากวารสารวิชาการทางการศึกษาด้านจีนศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ตั้งในประเทศไทยและทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร ทิศทางของบทความ ประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจในวงการวิชาการ มาตรฐานทางวิชาการ ผู้เขียน รวมถึงแพลตฟอร์มทางวิชาการของประเทศไทย เช่น ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center : TCI) และ ระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online : ThaiJO) ทั้งนี้ได้รวบรวมวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาวารสารวิชาการนี้ภายใต้บริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) แม้วารสารวิจัยทางวิชาการของไทยในด้านจีนศึกษามีจำนวนจำกัด แต่วารสารเหล่านี้มีความมั่นคงและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และลักษณะเฉพาะตัว โดยสมดุระหว่างการวิจัยด้านอักษรศาสตร์จีนและการศึกษาภาษาจีน 2) วารสารวิชาการเหล่านี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย ซึ่งมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับภาคการศึกษาภาษาจีนที่เจริญรุ่งเรืองในปัจจุบัน 3) การวิจัยอักษรศาสตร์จีนในวารสารเหล่านี้ขยายครอบคลุมถึงสาขาต่างๆ เช่น ภาษาศาสตร์จีน ภาษาศาสตร์ประยุกต์ใน

วันที่ได้รับ: 2567-06-19

¹ รู่ย โจว Rui Zhou (周睿), คณะภาษาและวรรณกรรมจีน มหาวิทยาลัยเซาท์เวสต์ สาธารณรัฐประชาชนจีนและสถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยขอนแก่น An associate professor of the Department of Chinese Language and Literature, Southwest University, China, and Confucius Institute, Khon Kean University, Thailand.

² ศราวุธ จันดีวันทา Sarawut Chandeeiwanta (陈志宝), กลุ่มศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น A lecture of the General Education Department, Khon Kean University International College, Khon Kean University, Thailand.

* 本文系 2023 年国际中文教育研究课题项目资助阶段性成果 (批准号 23YH67C)

ภาษาจีน และพุทธศาสนศึกษา และ4) วารสารวิจัยจีนศึกษาของไทยมีมาตรฐานทางวิชาการของตนเองและกำลังพัฒนาต่อไปสู่การผสมผสานร่วมกับชุมชนอักษรศาสตร์จีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และทั่วโลก

คำสำคัญ วารสารทางวิชาการ จีนศึกษา การเรียนการสอนภาษาจีน

Abstract This research aims to examine the significance and development trends of Thai journals focusing on Chinese Studies in the context of the 21st century. The study utilizes data from academic journals published by Thai educational and research institutions. Content analysis is employed, examining the journals' objectives, article directions, research topics, academic standards, authors, and Thai academic platforms such as the Thai-Journal Citation Index Center (TCI) and the Thai Journals Online (ThaiJO) database, as well as analysing the development trends of these journals under the milieu of Thailand's cultural diversity. The research findings of this article indicate that: 1. Although the number of Thai sinological research academic journals is limited, they are relatively well-established and possess certain historical significance and characteristics, balancing both sinology research and Chinese language education; 2. These academic journals are primarily linked to higher education institutions focused on Chinese language education in Thailand, closely associated with the thriving Chinese language education sector that has developed since the 2000s; 3. The sinological research within these journals extends beyond literary text interpretation to include Chinese linguistics, applied linguistics in Chinese, and Buddhist studies; 4. Thai sinological research journals have their own academic standards and are continually advancing towards integration with the Southeast Asian and global sinology communities.

Keywords Academic journals, Chinese studies, Chinese language teaching, Articles

1. บทนำ

วารสารวิชาการจีนศึกษาของประเทศไทยในการเข้าสู่ศตวรรษใหม่ หลังจากสถาบันการศึกษาในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้มีการปรับตัวครั้งใหญ่ มีการสำรวจและเปลี่ยนเข็มทิศในทิศทางการศึกษาไปที่เน้นด้านวิชาการในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น ผนวกกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเองก็ได้มีการปรับตัวตามสภาพการณ์ โดยได้ให้ความสำคัญด้านการวิจัยเพื่อใช้ในการส่งเสริมการเรียนการสอน และก่อตั้งวารสารทางวิชาการที่ครอบคลุมไปถึงการศึกษาและการวิจัยด้านภาษาจีน เพื่อสร้างลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของการเรียนการสอนภาษาจีนในท้องถิ่นนั้นๆ พร้อมทั้งกำหนดทิศทางการวิจัยด้านจีนศึกษาในประเทศไทยอีกด้วย ทั้งนี้ วงการวิชาการจีนศึกษานั้นส่วนใหญ่มักจะให้ความสนใจการวิจัยจีนศึกษาในประเทศแถบยุโรป อเมริกา และประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี มากกว่าประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งการวิจัยเกี่ยวกับจีนศึกษาในประเทศไทยและวารสารวิชาการที่เน้นจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในช่วงปีหลังที่ผ่านมายังคงไม่มีการวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร

ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งได้ให้ความสำคัญด้านการวิจัย โดยก่อตั้งวารสารทางวิชาการที่ครอบคลุมทั้งในการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและก้าวเข้าสู่ความเป็นสากล เช่น วารสารจีนศึกษา (Chinese Studies Journal) ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน (Chinese Language and Culture Journal) ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วารสารจีนวิทยา (Journal of Sinology) ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง วารสารการสอนภาษาจีนนานาชาติ (International Chinese Language Teaching Journal) ของมหาวิทยาลัยเกริก และ

วารสารจีนวิทยาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ (Journal of Sinology and Chinese Language Education) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น ซึ่งแต่ละวารสารทางวิชาการต่างก็มีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันในการที่จะสนับสนุนและพัฒนาการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นที่ยอมรับและการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะทาง

การศึกษาครั้งนี้ได้อ้างอิงจากวารสารวิชาการทางการศึกษาภาษาจีนศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ก่อตั้งในประเทศไทย และทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสาร ทิศทางของบทความ ประเด็นที่เป็นที่น่าสนใจในวงการวิชาการ มาตรฐานทางวิชาการ ผู้เขียน รวมถึงแพลตฟอร์มทางวิชาการของประเทศไทย เช่น ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center : TCI) และ ระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online : ThaiJO) ทั้งนี้ได้รวบรวมวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย และวิเคราะห์แนวโน้มการพัฒนาวารสารวิชาการนี้ภายใต้บริบทของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อการศึกษาคำสำคัญและแนวโน้มการพัฒนาวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน

3. ผลการศึกษาคำสำคัญและแนวโน้มการพัฒนาวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน

3.1 ภาพรวมวารสารวิชาการจีนศึกษาและสถาบันการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย

3.1.1 สถาบันการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทย

ในการพัฒนาของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเรียกได้ว่าเผชิญกับอุปสรรคและความเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง และเมื่อจำนวนชาวจีนที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยยิ่งมีความสำคัญและเข้มข้นเป็นอย่างมาก หากกล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย เริ่มขึ้นในยุคสมัยของพระสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ซึ่งเป็นช่วงต้นของราชวงศ์จักรีที่ชาวจีนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้รวบรวมโรงเรียนเอกชนแต่ละแห่งเข้าด้วยกัน เพื่อจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนโดยเฉพาะ ซึ่งมีผู้เรียนประมาณ 200 คน ภายใต้โรงเรียนที่ชื่อว่า “閣良 เก่งเลียง” และในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองระหว่างประเทศ โรงเรียนจีนในประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วหลายร้อยแห่ง แต่ในปี พ.ศ.2475 ผู้นำพรรคประชาชนไทยได้มีท่าทีต่อต้านชาวจีนอย่างรุนแรง จึงทำให้โรงเรียนจีนในขณะนั้นลดลงจำนวนลงอย่างรวดเร็ว และหลังจากไม่นานในปี พ.ศ.2477 เนื่องจากด้วยอำนาจทางเศรษฐกิจของชาวจีนที่อาศัยในประเทศไทย จึงทำให้โรงเรียนจีนก็กลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้ง แต่ความรุ่งเรืองนี้ก็อยู่ได้ไม่นานเมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีท่าทีที่ใกล้ชิดกับญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2481 ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนก็กลับมาซบเซาอีกครั้ง จนกระทั่งไปถึงช่วงปี พ.ศ.2523 ภายใต้บริบทการพัฒนาของโลกที่ค่อยๆ เดินหน้าเข้าสู่กระบวนการโลกาภิวัตน์ ทำให้ความสัมพันธ์ไทยและจีนได้กลับมาเป็นมิตรสหายกันอีก

ครั้ง ประกอบกับการที่ประเทศจีนมีพลังและอำนาจความสามารถด้านทางเศรษฐกิจและการเมือง ผนวกกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่างๆ ที่เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยกลับมาฟื้นฟูอีกครั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ภาษาจีนได้ถูกบรรจุเป็นภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถัดมาในปี พ.ศ.2524 ภาษาจีนก็กลายมาเป็นรายวิชาภาษาต่างประเทศที่ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศไทยและก่อตั้งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติขึ้น ทำให้ภาษาจีนและการเรียนการสอนภาษาจีนได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย

ปัจจุบันภาษาจีนภายใต้การสนับสนุนของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในประเทศไทยจึงได้กลายเป็นประเทศที่มีสถาบันขงจื่อมากที่สุดถึงจำนวน 17 สถาบันได้แก่ สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยขอนแก่น สถาบันขงจื่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันขงจื่อเส้นทางสายไหมทางทะเล สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยบูรพา สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สถาบันขงจื่อด้านการแพทย์จีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ สถาบันขงจื่อเส้นทางสายไหมทางทะเลมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยสารคาม สถาบันขงจื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันขงจื่อเมืองเบตง ทั้งนี้ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อผูกพันมิตรและเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ทั้งนี้หลังจากการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้ถูกพัฒนาในมิติต่างๆ และเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการแล้ว สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ศึกษาทางด้านวิชาการต่างได้จัดตั้งสถาบันวิจัยจีนศึกษาและรวบรวมผลงานทางวิชาการจีนศึกษาซึ่งทำให้จีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้พัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากกว่าในสมัยอดีต ซึ่งนับได้ว่าเป็นเงื่อนไขข้อที่สำคัญอย่างมากในการเกิดขึ้นของวารสารวิชาการที่เน้นการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

3.1.2 วารสารวิชาการจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนที่สำคัญในประเทศไทย

ปัจจุบันวารสารวิชาการที่เน้นการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นได้โดยอาศัยการพัฒนาของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ประเทศเวียดนามที่มีประวัติการวิจัยจีนศึกษาที่ยาวนานเนื่องด้วยการเป็นอาณานิคม แต่ประเทศไทยมีประวัติการวิจัยจีนศึกษาที่ค่อนข้างน้อยกว่าเนื่องจากไม่เคยตกเป็นเมืองอาณานิคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วารสารทางวิชาการหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาของสถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้มีบทบาทในการช่วยกำหนดลักษณะเฉพาะของการเรียนการสอนภาษาจีนและทิศทางของการวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทย

3.1.2.1 วารสารวิชาการจีนศึกษาที่สำคัญในประเทศไทย

1) วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วารสารจีนศึกษา (Chinese Studies Journal) ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นวารสารที่ตีพิมพ์ผลงานวิชาการด้านจีนศึกษา โดยมีบทความที่ครอบคลุมด้านภาษา วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและการเมือง สังคม และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้และทัศนะทางวิชาการด้านจีนศึกษา เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านจีนศึกษา และเพื่อเป็นเวทีในการเสนอผลงานทางจากแหล่งต่างๆ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับประเทศจีนในบริบทของโลกาภิวัตน์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งภาษาที่ใช้ในผลงานทางวิชาการจะเป็นภาษาจีน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีกำหนดส่งผลงานตลอดทั้งปีของทุกปี โดยวารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ

2) วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน (Chinese language and Culture journal) ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ แลกเปลี่ยนแนวคิดทางด้านภาษาจีน วัฒนธรรมจีน จีนศึกษา และชาวจีน ในด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ครุศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นแหล่งความรู้ทางด้านจีนศึกษา อันเป็นแรงจูงใจให้เกิดผลงานการค้นคว้าใหม่ๆ ทางด้านวิจัย ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการเผยแพร่จะเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน และกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ

3) วารสารจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

วารสารจีนวิทยา (Journal of Sinology) ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเริ่มเผยแพร่ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนสิรินธร ศูนย์กลางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยและในภูมิภาคที่สร้างขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยสามารถตีพิมพ์บทความวิชาการได้ทั้งภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่งานวิจัยและผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับจีนศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา วรรณกรรม การแปล ประวัติศาสตร์ การสอนภาษาจีน และรวมถึงสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาจีน ของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการทั่วไป เพื่อให้ผู้ที่สนใจการศึกษาด้านนี้สามารถติดตามความรู้ แนวทางการพัฒนาและงานค้นคว้าวิจัยในวงวิชาการจีนวิทยา โดยมีกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ

4) วารสารการสอนภาษาจีนนานาชาติ มหาวิทยาลัยเกริก

วารสารการสอนภาษาจีนนานาชาติ (International Chinese Teaching Journal) ของมหาวิทยาลัยเกริก จัดทำขึ้นโดยวิทยาลัยนานาชาติและวัฒนธรรมจีน มหาวิทยาลัยเกริก เป็นวารสารที่มีมุมมองเปิดกว้างในระดับสากล เป็นเวทีแลกเปลี่ยนทางวิชาการในวงกว้างสำหรับผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และนักศึกษา ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการสอนและวิจัยภาษาจีนระดับนานาชาติ มีวัตถุประสงค์และเนื้อหามุ่งเน้นไปที่ทฤษฎีการ

สอนภาษาจีนนานาชาติ วิธีการสอนรูปแบบใหม่ การพัฒนาและประเมินหลักสูตร กิจกรรมและการจัดการเรียน การสอน รวมถึงการสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน โดยกำหนดเผยแพร่วารสารปีละ 2 ฉบับ

5) วารสารจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วารสารจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ (Journal of Sinology and Chinese Language Education) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ.2011 โดยสถาบันขงจื้อมหาวิทยาลัย ขอนแก่น มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการส่งเสริมวิจัยเชิงวิชาการด้านจีนศึกษาต่างประเทศและการเรียนการสอน ภาษาจีนระหว่างประเทศ รวมถึงการสร้างพื้นที่ใหม่สำหรับการวิจัยด้านจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนใน ประเทศไทย บทความตีพิมพ์สามารถตีพิมพ์ได้ 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทย ซึ่งมี กำหนดเผยแพร่วารสารปีละ 2 ฉบับ

3.2 ความสำคัญและคุณค่าของวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทย

3.2.1 การสนับสนุนการศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีนโดยสถาบันการศึกษา

วารสารวิชาการทั้งห้าฉบับข้างต้น เป็นวารสารที่มุ่งเน้นการวิจัยจีนศึกษาและการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งล้วนเกิดจากสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับอุดมศึกษา รวมไปถึงสถาบันขงจื้อและ สถาบันวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทย แต่แรกเดิมที่วารสารวิชาการก็ได้มีความเชื่อมโยงและใกล้ชิดกับการ พัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นอย่างมากและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ศตวรรษ ใหม่ ทั้งนี้เราจะให้เห็นได้ว่าทุกวารสารวิชาการข้างต้นล้วนมีบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนโดยตรงใน มิติต่างๆ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาในสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้และวิธีการต่างๆ ที่เฉพาะเจาะจง และชี้แนะแนวทางในการแก้ไขหรือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยัง รวมไปถึงการสนับสนุนการจัดทำตำราเรียนภาษาจีนในประเทศไทยอีกด้วย

ในปัจจุบัน กล่าวถึงตำราที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยแล้ว นอกจากสำนักพิมพ์ การศึกษาระดับอุดมศึกษา สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยภาษาและปักกิ่ง สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยจีหนาน สำนักงาน ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนสู่นานาชาติแห่งประเทศไทย (ฮั่นปิ่น) สถาบันขงจื้อ ฯลฯ ยังมีตำราที่ นักวิชาการชาวไทยเป็นผู้เขียนและเรียบเรียงอย่างแพร่หลาย ซึ่งตำราที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนที่จัดพิมพ์และเรียบ เรียงโดยชาวไทยเหล่านี้ในประเทศไทยปัจจุบันได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าตำราเรียนภาษาจีนที่ได้เรียบเรียง และพัฒนาขึ้นในประเทศจีนมีมากและใช้กันอย่างแพร่หลาย มีลักษณะที่ถูกออกแบบเพื่อใช้กับผู้เรียนต่างชาติ ทั่วไป ซึ่งตำราที่ปรับให้เข้ากับประเทศไทยประเทศหนึ่งนั้น โดยเฉพาะประเทศไทยยังขาดความเจาะจง หัวข้อ ค่อนข้างยาก ไม่มีคำอธิบายภาษาไทย และมีพินอินกำกับน้อยมาก จึงเป็นเหตุทำให้สถาบันการศึกษาในไทย พยายามที่จะจัดทำและเรียบเรียงตำราภาษาจีนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือเกี่ยวกับภาษาจีนให้ เหมาะสมกับผู้เรียนและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด เนื่องจากตำราจากต่างประเทศมีปัญหาในการปรับ ใช้ในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ด้านตำราเรียนและงานวิจัยจีน

ศึกษาจะช่วยส่งเสริมคุณภาพของตำราเรียนภาษาจีนที่สามารถพัฒนาขึ้นในอนาคตได้ และยังเป็นภาระระดับคุณภาพของตำราเรียนที่จะเป็นคุณประโยชน์ในการสร้างบุคลากรที่มีความสนใจในด้านการวิจัยจีนศึกษาต่อไปในอนาคต

3.2.2 การกำหนดทิศทางการวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทย

วารสารวิชาการที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนภาษาจีนและจีนศึกษาประเทศไทยนั้น ไม่ได้เพียงจำกัดเป้าหมายอยู่แค่การส่งเสริมการศึกษาด้านภาษาจีนเท่านั้น แต่ได้มีการวางแผนระยะยาวในการกำหนดทิศทางของการวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทยและภูมิภาคในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งการวางแผนระยะยาวและการค้นหาลักษณะเฉพาะตัวของการวิจัยจีนศึกษาก็เป็นปัญหาที่ทำทลายร่วมกันของวารสารเหล่านี้ วารสารในประเทศไทย ยุโรป และอเมริกาถือได้ว่าเป็นแหล่งการวิจัยจีนศึกษาที่มีความเข้มข้น นับตั้งแต่เริ่มต้นศตวรรษใหม่ของการจีนศึกษาในยุโรปและอเมริกาได้ใช้มุมมองและทฤษฎีวรรณกรรมของตะวันตกเข้ามาในการพิจารณาและทบทวนถึงความเป็นธรรมชาติของวรรณคดีจีนในระดับสากล โดยนำเอาหลักแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ในศตวรรษที่ 20 เช่น ทฤษฎีโครงสร้างนิยม (Structuralism) ทฤษฎีรื้อสร้าง (deconstructionism) ทฤษฎีสัญศาสตร์ (semiotics) แนวคิดการเล่าเรื่อง (narratology) แนวคิดการวิจารณ์วรรณกรรมแนวใหม่ (New Criticism) ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้รับสาร (Reception theory) ทฤษฎีประวัติศาสตร์ใหม่ (New historicism) แนวคิดหลังอาณานิคม (Postcolonialism) แนวคิดสตรีนิยม (Feminism) แนวคิดอัตลักษณ์ทางเพศ (sexual identity) เป็นต้น ที่ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยและยังโดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับการอ่านแบบละเอียด (Close reading) ทั้งนี้บทความวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทยมักใช้วิธีการวิจัยแบบดั้งเดิมของจีนแผ่นดินใหญ่ เช่น การใช้จินตนาการเพื่อคาดการณ์ความตั้งใจของผู้แต่ง การสืบหาต้นตอและรากเหง้า และการวิจารณ์โดยใช้ภาพลักษณ์ นอกจากวิธีการวิจัยที่แตกต่างกันในวงการวิชาการจีนศึกษาของยุโรปและอเมริกาแล้ว วารสารวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทยยังมีเป้าหมายในการวิจัยที่แตกต่างกัน นักวิชาการต่างให้ความสนใจและมุ่งเน้นด้านภาษาจีน ภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์ อนึ่ง ในปี 1998 ศาสตราจารย์ชิว ซูหลุน ที่มีชื่อเสียงจากมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง ได้ตีพิมพ์บทความสามเรื่องเป็นภาษาไทยในวารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้แก่ เรื่อง “การพัฒนาและวิวัฒนาการของพุทธศาสนาในจีน” เรื่อง “ลักษณะสำคัญสามประการของพุทธศาสนาในจีน” และเรื่อง “พุทธศาสนากับวัฒนธรรมจีน” ซึ่งได้กระตุ้นความสนใจของนักวิจัยชาวไทยในการศึกษาพุทธศาสนาในประเทศจีน ดังนั้นจึงไม่น่าเป็นที่แปลกใจที่วารสารวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทยจะมุ่งเน้นไปทางสาขาดังกล่าวเพิ่มเติม

3.3. แนวโน้มการพัฒนาของวารสารวิชาการจีนศึกษาของประเทศไทยในบริบทของวัฒนธรรมพหุภาคี

3.3.1 ความเป็นสากลของภาษาและตัวผู้วิจัย

3.3.1.1 ภาษาของบทความ

วารสารวิชาการจีนศึกษาของประเทศไทยนั้น ได้มีการนำเสนอผลงานในรูปแบบใหม่ในภาษาที่ต่างๆ เพื่อสร้างเงื่อนไขให้วารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยสามารถค่อยๆ เข้าสู่ภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้และมาตรฐานสากล ซึ่งวารสารจีนศึกษา (Chinese Studies Journal) ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บทความ

ที่ใช้ตีพิมพ์นั้นสามารถตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และภาษาจีน ซึ่งชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และคำสำคัญจะต้องมีทั้งสามภาษา และในส่วนของเนื้อหาบทความความสามารถที่จะเลือกใช้ภาษาไทยหรือภาษาใดภาษาหนึ่งก็ได้ แต่หากผู้เขียนเป็นชาวไทยที่ใช้ภาษาจีนในการเขียนบทความนั้น จะต้องทำการแปลหรือเขียนบทคัดย่อเป็นภาษาไทย ในด้านของวารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน (Chinese language and Culture journal) ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วารสารจีนวิทยา (Journal of Sinology) ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง วารสารการสอนภาษาจีนนานาชาติ (International Chinese Teaching Journal) ของมหาวิทยาลัยเกริก วารสารจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ (Journal of Sinology and Chinese Language Education) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่างก็ได้กำหนดภาษาที่ใช้ในการเขียนบทความเป็นสามภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เช่นเดียวกัน แต่หากผู้วิจัยเลือกเขียนเนื้อหาบทความเป็นภาษาไทย ในส่วนของชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และคำสำคัญนั้นจะต้องมีทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย หรือหากเลือกใช้ภาษาใดภาษาหนึ่งในการเขียนบทความ ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ และคำสำคัญ จะต้องใช้อีกสองภาษาที่เหลือควบคู่กัน ทั้งนี้แม้ว่าข้อกำหนดทางภาษาในการเขียนบทความของแต่ละวารสารจะแตกต่างกันเล็กน้อย แต่โดยรวมแล้วบทความที่รับตีพิมพ์จะต้องเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อขยายฐานผู้อ่านวารสารและยังสามารถดึงดูดนักวิจัยจากประเทศต่างๆ ให้มาตีพิมพ์ผลงานของตนในวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทย

3.3.1.2 ภูมิหลังของผู้วิจัยเขียนบทความ

บทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ ที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น จากสัญชาติผู้วิจัยเขียนบทความส่วนใหญ่เป็นชาวไทยและชาวจีน แต่ก็ยังมีนักวิจัยจีนศึกษาจากประเทศอื่นๆ ที่ตีพิมพ์ผลงานในวารสารเหล่านี้เช่นกัน ซึ่งมีทั้งนักวิจัยมืออาชีพ อาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ และผู้สนใจจากอาชีพต่างๆ ไม่ว่าจะพิจารณาจากสัญชาติหรือสถานะของผู้วิจัยที่เขียนบทความ แสดงให้เห็นได้ถึงความสนใจของวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทย ซึ่งการดึงดูดนักวิจัยจีนศึกษาที่มาจากสัญชาติต่างๆ และมีสถานะที่แตกต่างกันจะช่วยให้การวิจัยวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีความลึกซึ้งมากขึ้นในด้านการวิจัยจีนศึกษา อีกทั้งผลงานการวิจัยของนักวิจัยที่มีสัญชาติต่างกันจะยังช่วยให้การวิจัยศึกษาในประเทศไทยมีมุมมองที่หลากหลายและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง หากกล่าวถึงด้านแพลตฟอร์มทางวิชาการของประเทศไทยคงต้องกล่าวถึง TCI และ ThaiJo ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลทางวารสารของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศ และยังเป็นแพลตฟอร์มทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับนักวิจัยในการดำเนินการวิจัยทางวิชาการ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมในหลายแขนง เช่น วิทยาศาสตร์ พื้นฐาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร การแพทย์และสุขภาพ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นต้น แพลตฟอร์มดังกล่าวได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้วารสารทางวิชาการในประเทศไทยพัฒนาให้มีมาตรฐานและส่งเสริมกระจายความรู้สู่สังคม เพื่อให้การเผยแพร่บทความวิจัยนั้นมีคุณภาพและสามารถเป็นประโยชน์แก่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ยังได้แบ่งประเภทวารสารและให้การประเมินคุณภาพ และพัฒนาระบบการค้นหาที่สามารถทำการค้นหาคำบทความที่เผยแพร่และอ้างอิงได้อย่างยั่งยืน บางส่วนของเนื้อหาที่ได้รับการบันทึกจากแพลตฟอร์มยังถูกนำเข้าไปในระบบฐานข้อมูลวารสารระดับอาเซียน ACI นอกจากนี้แพลตฟอร์มทั้งสองยังมุ่งเน้น

เพิ่มประสิทธิภาพในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างต่อเนื่อง คือการนำวารสารต่างๆ ที่ได้รับการบันทึกเข้าสู่ฐานข้อมูลระดับโลก เช่น Scopus และ Thomson Reuters และในปัจจุบันกำลังเดินทางไปแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมในพื้นที่ต่างๆ

4.สรุปผลการศึกษา

วารสารวิชาการจีนศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นเพียงตัวอย่าง ซึ่งยังมีวารสารอื่นๆ ในประเทศไทยที่ตีพิมพ์ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนอีกมากมาย เช่น วารสาร Asian Studies วารสาร East Asian Studies และวารสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจีนศึกษา และงานวิจัยจีนศึกษาในประเทศไทยนั้นได้เริ่มที่จะแบ่งบานมีแนวโน้มที่จะก้าวหน้าแซงหน้าประเทศอื่นๆ ที่มีจุดเริ่มต้นงานวิจัยจีนศึกษามาก่อน แต่อย่างไรก็ตาม วารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยก็ยังคงให้ความสำคัญกับประเด็นที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศที่มุ่งเน้นไปที่สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนโดยตรง เช่น ภาษาศาสตร์ ภาษาจีน ภาษาประยุกต์ และผลงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการสร้างเอกลักษณ์ให้กับวารสารวิชาการจีนศึกษาให้กับประเทศไทยเป็นอย่างดี แต่ก็อาจทำให้เกิดข้อกังวลว่างานวิจัยด้านจีนศึกษาจะถูกกลบเกลื่อนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาษาจีน เช่น วารสารการสอนภาษาจีนสากลก็ได้มุ่งเน้นไปที่การศึกษาภาษาจีนตั้งแต่เริ่มก่อตั้งซึ่งเป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ด้านวารสารงานวิจัยจีนศึกษาซึ่งจัดตั้งโดยศูนย์วัฒนธรรมภาษาจีนสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ บทความที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับงานวิจัยจีนศึกษาก็ได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันบทความที่ผสมผสานวิจัยจีนวิทยากับวิจัยด้านการศึกษาภาษาจีนมีจำนวนมากยิ่งขึ้น แต่วารสารจีนศึกษาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้มีการจัดสัดส่วนและแบ่งหมวดหมู่ของบทความอย่างชัดเจน ทำให้สัดส่วนของบทความวิจัยจีนวิทยาและการศึกษาภาษาจีนอยู่ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งควรเป็นตัวอย่างสำหรับวารสารอื่นๆ หรือวารสารวิชาการจีนวิทยาที่กำลังเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกับวารสารประเภทอื่นๆ ในประเทศไทย เช่น สัดส่วนของบทความวิจัยที่มีคุณภาพสูงตีพิมพ์ค่อนข้างต่ำ ส่งผลต่ออัตราการอ้างอิงซึ่งยังทำให้บรรดานักวิจัยจีนวิทยาที่มีชื่อเสียงไม่ประสงค์ที่จะส่งผลงานวิจัยของตนไปตีพิมพ์ในวารสารจีนวิทยาต่างๆ ในประเทศไทย ดังนั้น วารสารวิชาการจีนวิทยาในประเทศไทยจึงเผชิญกับความท้าทายในการยกระดับคุณภาพของบทความ

นอกจากนี้ วารสารจีนวิทยาในประเทศไทยได้พยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับการผลักดันให้ศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย (TCI) เข้าสู่เวทีสากลจนสามารถประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ทั้งในด้านภาษาที่ใช้ตีพิมพ์บทความให้เป็นสากลและมาตรฐานวิชาการที่เป็นสากล แต่ในปัจจุบันยังขาดงานวิจัยจีนวิทยาที่มีคุณภาพสูง ดังนั้นจำเป็นต้องมีการพัฒนาและดึงดูดนักวิจัยด้านจีนศึกษามาร่วมงาน เพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายและตลาดสำหรับผลงานด้านวิจัยจีนศึกษา ทั้งยังต้องสร้างอิทธิพลเวทีนานาชาติด้านงานวิจัยจีนศึกษา ซึ่งล้วนเป็นงานที่ทำท้าทายสำหรับงานวิจัยจีนศึกษาและวารสารวิชาการจีนศึกษาในประเทศไทยในยุคที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- วารสารจีนวิทยาและการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ. (ม.ป.ป.). <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/cikkuhygj>.
- วารสารจีนศึกษา. (ม.ป.ป.). <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CSJ>.
- วารสารวิชาการภาษาและวัฒนธรรมจีน. (ม.ป.ป.). <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/clcjin>.
- วารสารการสอนภาษาจีนนานาชาติ. (ม.ป.ป.). <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/iclt>.
- วารสารจีนวิทยา. (ม.ป.ป.). <https://journal.mfu.ac.th/index.php/jsino>.
- 周聿峨. (1995). *东南亚华文教育*. 暨南大学出版社.
- 贺圣达. (2003). 东南亚汉学研究的历史回顾. *国际汉学*(01), 84–111.
- 黄莹. (2017). *战后泰国华文教育的演变与现状考察——以东部地区华校为例*(硕士学位论文). 福建师范大学.
- 陈利. (2021). 结微情以陈词——邱苏伦教授与中国典籍泰译. *国际汉学*(02), 15–21+200